

A. KEIMENA

(XXXVII) In eum locum res deducta est, ut, nisi qui deus vel casus aliqui subvenerit, salvi esse nequeamus. Equidem, ut veni ad urbem, non destiti omnia et sentire et dicere et facere, quae ad concordiam pertinerent; sed tantus furor omnes invaserat, ut pugnare cuperent, etsi ego clamabam nihil esse bello civili miserius.

(XXXVIII) Tandem puella, longa mora standi fessa, rogavit materteram ut sibi paulisper loco cederet. Tum Caecilia puellae dixit: «ego libenter tibi mea sede cedo». Hoc dictum paulo post res ipsa confirmavit. Nam mortua est Caecilia, quam Metellus, dum vixit, multum amavit;

(XL) Sulla, occupata urbe, senatum armatus coegerat, ut C. Marius quam celerrime hostis iudicaretur. Cuius voluntati nemo obviam ire audebat; solus Quintus Mucius Scaevola augur de hac re interrogatus sententiam dicere noluit.

(XLI) Curius et Fabricius, antiquissimi viri, et his antiquiores Horatii plane et dilucide cum suis locuti sunt: non Sicanorum aut Pelasgorum, qui primi coluisse Italiam dicuntur, sed aetatis suae verbis utebantur.

A. Να μεταφράσετε τα παραπάνω αποσπάσματα.

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

1. **α.** Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για την καθεμία από τις παρακάτω λέξεις.

deus:	την κλητική ενικού
casus:	τη γενική πληθυντικού
aliqui:	την ίδια πτώση και αριθμό στο ουδέτερο γένος
furor:	την αιτιατική πληθυντικού
sede:	τη γενική πληθυντικού
senatum:	την αφαιρετική ενικού
nemo:	τη γενική ενικού στο ίδιο γένος
augur:	την αιτιατική ενικού
hac:	την ίδια πτώση και αριθμό στο αρσενικό γένος
aetatis:	τη δοτική πληθυντικού
res:	τη γενική πληθυντικού

β. celerrime, multum, libenter, miserius, longa: Να γράφουν οι υπόλοιποι βαθμοί των επιθέτων και των επιρρημάτων.

γ. antiquissimi viri, bello civili, res ipsa: να κλιθούν οι συνεκφορές στον αριθμό που βρίσκεται η καθεμία.

2. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για τον καθένα από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

deducta est:	το β' πληθυντικό του μέλλοντα στην ίδια έγκλιση και φωνή
facere:	ο ίδιος τύπος στην παθητική φωνή
cuperent:	ο ίδιος τύπος στην παθητική φωνή
cederet:	τη μετοχή παρακειμένου παθητικής φωνής και στα τρία γένη του ενικού αριθμού
coegerat:	το β' ενικό του ενεστώτα και του μέλλοντα στην Προστακτική, στην ίδια φωνή
audebat:	το απαρέμφατο παρακειμένου
ire:	το γ' πληθυντικό του μέλλοντα στην Προστακτική και στην Υποτακτική
noluit:	το γ' ενικό στον ενεστώτα της Οριστικής και της Υποτακτικής
locuti sunt:	τις μετοχές όλων των χρόνων
utebantur:	το β' ενικό του μέλλοντα της Οριστικής και της Υποτακτικής
iudicaretur:	το γερουνδιακό και στα τρία γένη

3. **α.** Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω λέξεων και φράσεων: **salvi, ad concordiam, mora, cuius, augur, interrogatus, his, dilucide, coluisse, verbis**

β. Να αναγνωριστεί η παρακάτω δευτερεύουσα πρόταση: «**ut salvi esse nequeamus**»

4. **α.** «**Sulla, occupata urbe, senatum armatus coegerat**»: Να αναλυθεί η αφαιρετική απόλυτη σε χρονική πρόταση.

β. «**etsi ego clamabam nihil esse bello civili miserius**»: Να δηλωθεί με διαφορετικό τρόπο ο β' όρος σύγκρισης.

- γ. «**ut C. Marius quam celerrime hostis iudicaretur**»: να δηλωθεί διαφορετικά ο σκοπός με όλους τους δυνατούς τρόπους.
- δ. **Tum Caecilia puellae dixit: «ego libenter tibi mea sede cedo»**: Να μετατραπεί ο ευθύς λόγος σε πλάγιο.
- ε. «**qui primi coluisse Italiam dicuntur**»: Να αντικατασταθεί το ρήμα της πρότασης από το dicunt και να γίνουν οι απαραίτητες αλλαγές στη σύνταξη του απαρεμφάτου.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. α. dive – deus (dee)

casuum
aliquod
furores
sedum
senatu
nullius
augurem
hoc
aetatibus
rerum

β. celeriter – celerius - **celerrime**

multum –plus – plurimum

libenter – libentius – libentissime

miserum - **miserius** – miserrimum

longa – longiore – longissima

γ. **antiquissimi viri**

antiquissimorum virorum

antiquissimis viris

antiquissimos viros

antiquissimi viri

antiquissimis viris

bellum civile

belli civilis

bello civili

bellum civile

bellum civile

bello civili

res ipsa

rei ipsius

rei ipsi

rem ipsam

(res) -

re ipsa

2. deducemini

fieri

cuperentur

cessus –a –um

coge, cogito

ausum –am –um / ausos –as –a esse

eunto, ituri –ae –a sint

non vult, nolit

Ev: loquens, -ns, -ns, **Μέλλ.:** locuturus –a –um, **Πρκ.:** locutus –a –um

uteris (-re), usus –a –um sis

iudicandus –a –um

3. α. **salvi:**

ad concordiam:

mora:

cuius:

κατηγορούμενο στο εννοούμενο υποκείμενο («nos») του απαρεμφάτου esse,

εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στο «pertinerent»

επιρρηματικός προσδιορισμός, αφαιρετική της αιτίας στο «fessa»

ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός, γενική υποκειμενική στο «voluntati»

εκπαιδευτικός οργανισμός

ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ

augur:	ονοματικός ομοιόπτωτος προσδιορισμός, παράθεση στο «Quintus Mucius Scaevola»
interrogatus:	επιρρηματική χρονική μετοχή (δηλώνει το προτερόχρονο), συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος, «Quintus Mucius Scaevola»
his:	επιρρηματικός προσδιορισμός, αφαιρετική συγκριτική (β' όρος σύγκρισης) στο «antiquiores»
dilucide:	επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο «locuti sunt»
coluisse:	ειδικό απαρέμφατο, αντικείμενο του ρήματος «dicuntur» (ταυτοπροσωπία: το υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου τίθεται κατ' εξαίρεση σε ονομαστική (qui), γιατί εξαρτάται από παθητικό τύπο λεκτικού ρήματος (dicuntur) → άρση λατινισμού)
verbis:	αντικείμενο του ρήματος «utebantur»

- β. Είναι μια δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση, που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του αποτελέσματος στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με το ρήμα deducta est. Εισάγεται με τον συμπερασματικό σύνδεσμο ut. Εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το αποτέλεσμα στα λατινικά θεωρείται πάντα μια υποκειμενική κατάσταση. Συγκεκριμένα, με υποτακτική ενεστώτα (nequeamus), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (deducta est: παρακείμενος με σημασία ενεστώτα) και αναφέρεται στο παρόν μέλλον. Υπάρχει ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων, γιατί το αποτέλεσμα είναι ιδωμένο τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του. Η αντωνυμία eum που υπάρχει στην προηγούμενη πρόταση υποδηλώνει ότι θα ακολουθήσει δευτερεύουσα συμπερασματική πρόταση.

4. α. Sulla, cum occupavisset urbem (ή postquam occupavit urbem), senatum armatus coegerat.

β. quam bellum civile

- γ. - 1. Αναφορική – τελική πρόταση: «... a quo C. Marius quam celerrime hostis iudicaretur» (παθητική σύνταξη) ή «...qui C. Marium quam celerrime hostem iudicaret» (ενεργητική σύνταξη)
 - 2. Σουπίνο: «... C. Marium quam celerrime hostem iudicatum»
 - 3. Γερουνδιακά: «...ad C. Marium quam celerrime hostem iudicandum»,
 «... C. Marii quam celerrime hostis iudicandi causa»

δ. Tum Caecilia puellae dixit se libenter illi sua sede cedere.

ε. quos primos coluisse Italiam (homines) dicunt.

Επιμέλεια

Ομάδα Λατινικών Ε.Ο. ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ